

Asia: VN/538/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi jätelain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Yleiset säännökset (Luku 1)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 1 ja sen perusteluista

Lakeuden jätelautakunta katsoo, että jätelain muutosehdotukset edistävät kiertotaloutta ja ovat välttämättömiä kierrätysasteen nostamiseksi. Useat muutosehdotukset linkittyvät keskenään ja uudistusta tulee käsitellä kokonaisuutena.

Jätelain 1 §:n muutosehdotus nykyaikaistaa kielellisesti lain tarkoituksen ja on hyvä muutos.

Termimuutos 6 §:ssä sakokaivo- ja umpikaivolietteen muuttaminen muussa lainsäädännössä käytettyihin termeihin saostus- ja umpisäiliöliete on hyvä muutos. Termit tulee yhtenäistää vähintään ympäristöministeriön alla olevaan lainsäädäntöön.

Ehdotuksen kohta 6 § kohta 15 a on hyvä lisäys/tarkennus kansalliseen lainsäädäntöön, jottei asiaan viitattaessa tarvitse jatkossa käyttää jätedirektiiviä.

Yleiset velvollisuudet ja periaatteet (Luku 2)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 2 ja sen perusteluista

9 § (ja 10 §) on tärkeä pykälä kiertotalouden onnistumiseksi käytännössä. Koska kohta on jätelainsäädännössä, tulisi varmistaa, että kohdalla on selkeä tiedotus/neuvontavastuutaho ja valvontataho ja lähtökohtaisesti tuotteen valmistajat olisivat ensinnäkin tietoisia näistä velvollisuuksistaan.

11 a § 2 mom kohdassa jää epäselväksi, tuleeko aiheutuvat kustannukset, jotka peritään jätteen luovuttajalta, määritellä jätemaksutaksassa, kun kyseessä on kunnalta noudettu yhdyskuntajäte. Koska jäte-erät voivat olla hyvin erilaisia ja eri kokoisia, on jätehuoltoviranomaisen kanta, että jäteyhtiö voi itsenäisesti periä 11 a §:n tarkoittamat kunnalle aiheutuneet kustannukset yrityksen tai yhteisön kanssa solmimansa erillisen sopimuksen mukaisesti. Jos sopimuksien teossa tulee

riitatilanteita, mikä taho toimii sovittelijana/valitusviranomaisena kunnan, tuottajan tai muun jätteen ammattimaista keräystä harjoittavan tahon asiakkaalle?

15 § koskien on erittäin tärkeää, että HE perusteluissa on huomioitu Vna poikkeamismahdollisuuksista, jotta Suomessa olevat erilaiset olosuhteet koskien erilliskeräyksen voidaan täyttää siten, että jätelain 1 § toteutuu. Asetuksessa tulee huomioida se, että kuntavastuulla oleva asuminen on hyvin laaja käsite ja kattaa monimuotoisesti kaikkea, mm palveluasumisen. Koskeeko erilliskeräysvelvoite myös mm. asumista, jossa henkilöt eivät kykene enää itse lajittelemaan?

20 § Kielellinen huomio, tulisiko 20 § lopun sanamuoto olla ”..ja sen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista”.

Kunnan vastuulla oleva jätehuolto (luku 5)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 5 ja sen perusteluista

32 §:n tai muualle lukuun viisi voisi lisätä liittymisvelvollisuuden eli ”Kiinteistön haltijan on liityttävä kunnan järjestämään jätehuoltoon”. Valitettavasti Suomessa on edelleen ihan perusliittymättöminä mm. kotitalouksia ja vapaa-ajan asukkaita. Heidän kanssaan saa edelleen väentää siitä, että jätehuolto on pakollinen asia. Vaikka vanhat kuntien antamat vapautukset ovat kumoutuneet vuonna 2006 lakimuutoksen myötä, edelleen näitä vapautuspäätöksiä esitetään perusteena. Jätelaki lähtee siitä, kenen vastuulla on jätehuollon järjestäminen, mutta myös tätä tulisi selkeyttää, että jätehuoltoon on liityttävä. Paikallisiin jätehuoltomääräyksiin asiaa on selvennetty, mutta siitä olisi apua, kun laki ei olisi niin vaikeaselkoinen itse kiinteistön haltijalle. Vapaa-ajan asukkaat taas ovat osittain siinä perusluulossa, että jätehuolto on kunnossa, kun vakituisen asunnon jätehuolto on kunnossa, vaikka vakituinen asunto olisi useiden kymmenien tai satojen kilometrien päässä vapaa-ajan asunnolta. Jätehuolto on kiinteistökohtainen asia ja tätä tulisi myös painottaa lainsäädännössä selkeämmin. Pienin, mutta ehkäpä vaikein ryhmä jätehuoltoon liittymättömistä ovat yksityiset yritykset, jotka sijoittavat kotitalousjätteensä samaan jäteastiaan yritysätteiden kanssa. Jäte kuuluu kuntavastuulle, mutta tätä on yrittäjän hyvin vaikea nähdä. Yhdenvertaisuuden vuoksi on erittäin hyvä, että tämäkin jäte on kuntavastuulla ja tuo liittymisvelvoitteen kirjaaminen lakiin selkeästi saattaisi tuoda tähän ymmärrykseen helpotusta ja näin helpottaa jätehuoltoviranomaisen ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten työtä.

36 § Jätelain ehdotus on hyvä. Kunnan järjestämä jätteenkuljetus on ainut tapa hallita tehokkaasti jätehuollon kulut, minimoida ympäristöhaitat koko jätehuollon ketjussa, mahdollistaa kiristyvät kierrätystavoitteet ja toteuttaa jätelakiesityksen useat toisiinsa nivoutuneet kokonaisuudet. Uudet asiat tuovat aina ns muutostarintaa niillä alueilla, jossa asia on uusi. Kokemusta on kuitenkin koko Suomessakin jo valtaosalla asukkaista ja Euroopassa Suomen ”kaksoisjärjestelmä” on kummajainen. Jätehuolto on välttämättömyyspalvelu, joka on ehdottomasti oltava saatavilla, vaikka se ei jokaisen haja-asutusalueen kolkkaan olisikaan rahallisesti kannattavaa. Kunnille tulee antaa mahdollisuus saavuttaa asetetut tavoitteet, palkitseva taksa ja yhden luukun periaate asiakaspalvelussa. Asukkaat taas saavat edulliset, luotettavat, erilliskeräykseen kannustavat palvelut.

Julkiset hankinnat ovat normaali asia kunnissa ja myös jokaisessa jäteyhtiöissä, koska jäteyhtiöt kilpailuttavat suuret hankinnat jo nyt hankintalain mukaisesti. Jäteyhtiöt voivat tarvittaessa ottaa lisäoppia asiassa osakaskunniltan koskien hankintamenettelyjä ja yksittäiset itse jätehuoltonsa

hoitavat kunnat tekevät hankintoja jo muutenkin. Valtaosa asukkaista on jo kiinteissä jätteissä kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen piirissä. Osassa Suomea näin on toimittu jo yli 20 vuotta, joten osaamista ja vinkkejä on varmasti saatavilla kaikilta näiltä edellä mainituilta toimijoilta ajatellen niitä alueita, joille asia tulee uutena.

Viimeinen momentti-> yksittäiset jäteasiatiedot ovat usein jo kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa vähintään taloyhtiö-kokoisiin yksiköihin saatavilla nettisovelluksin ja tiedot ovat reaaliaikaisia, mutta punnitusmahdollisuus puuttuu valtaosin koskien kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta. Urakkahinta nousee, jos punnitus tehdään pakolliseksi. Nyt tiedot ovat siis jo saatavilla jäteastiakoottain. Kilogramma-määräinen tieto nostaa jätehuollon kuluja tarpeettomasti. Toivomme, että tiedot jätemäärästä voi toimittaa astiakoon mukaisesti.

37 § jättää voimaan mahdollisuuden kiinteistön haltijan järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetukseen edelleen jätelain 1 § vastaisesti. Kyseessä on ns. ikiliikkujaan koskien päätöksiä, niiden mahdoll. jättämättä tekemistä ja hallintotuomioistuinten kuormittamista. On erikoista, ettei lietteitä nähdä ongelmaksi, vaikka ne kiistatta ovat tämän hetkisen Suomen jätehuollon suurin kompastuskivi. Pyrkimys viedä Suomi kiertotalouden ykkösmaaksi ja samalla sallitaan omien vesistöjen ja pahimmillaan pohjavesien rehevöityminen puhumattakaan lietteiden sisältämistä bakteereista, viruksista ja mahdollisista haitta-aineista. Kiinteistön haltijan järjestämässä asumislietteiden kuljetuksissa on kaikki samat vaikeudet kuin kiinteissä jätteissä, jotka tunnustetaan HE perusteluissa sivulla 18. Liette on yhdyskuntajätettä ja siihen tulee kiinnittää huomiota, vaikka asia ei olekaan EU:n jätedirektiivissä.

39 § on erittäin hyvä lisäys siitä, että jätteen kuljettajan on annettava sähköisesti muokattavissa olevassa muodossa tiedot jätehuoltoviranomaiselle. Yrityksille tämä on aina yllätys, kun kuulevat tästä velvoitteesta eli jätehuoltorekisteristä vastaava ELYn tulisi antaa tästä rekisteröidyille kuljettajille ohjeet. 39 §:n kohdalla sähköinen siirtokirja tulisi esim. rajapinnan avulla saada myös jätehuoltoviranomaiselle tietoon. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa tämä ei ole ongelma, koska usein jäteyhtiön ja jätehuoltoviranomaisen järjestelmät keskustelelevat keskenään ja tämä helpottaa yrityksiä, jottei heidän tarvitse toimittaa tietoja kahteen paikkaan.

41 a § toinen mom.: osassa Suomea tiedot biojätteen kotikompostoinnista vastaanottaa alueellinen jäteyhtiö. Osassa Suomea on jo nyt biojätteiden erilliskeräys pakollista, jos kotikompostointia ei harjoiteta. Tästä syystä tietoa kotikompostoinnista on kerätty jo vuosia joillain alueilla. Onko kohdasta mahdollista poiketa vaikkapa jätehuoltomääräyksillä siten, että kys. alueilla tiedot vastaanottaa edelleen jäteyhtiö?

Tuottajavastuu ja juomapakkaukset (Luvut 6 ja 7)

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen luvusta 6 ja 7 sekä niiden perusteluista

Kunnan järjestämä jätteenkuljetus on reunaehto, jotta luvun kuusi muutosehdotukset voidaan toteuttaa. Ehdotus on hyvä ja kunnilla/jäteyhtiöillä on jo asukkaisiin nähden tiedotus- ja neuvontakanavat valmiina. Tuottajat ja kunnat ovat jo nyt hyvässä yhteistyössä, joten valtakunnallinen sopimus onnistunee. Jos keräys kiinteistöiltä jäisi tuottajien harteille, toisi se merkittäviä lisäyksiä tuottajien omiin henkilöresursseihin entisestään. Tuottajille kohdennetut lisätyöt jätelain muutosehdotuksessa ovat jo kiinteistökeräys pois lukien merkittäviä.

Tuottajavastuuta koskevien laajojen muutoksien vuoksi on Pirkanmaan ELYlle turvattava resurssit hoitaa jätelain velvoitteet sekä tuottavavastuuta koskeva neuvonta tuottajatahoille.

Muut jätelain pykälät

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätelain muutosehdotuksen muista luvuista ja niiden perusteluista

88 § alueellinen yhteistyöryhmä on jätehuoltoviranomaisen näkökulmasta hyvä lisäys jätelakiin. ELYt ovat hyvin vähän yhteydessä kuntien jätehuoltoviranomaisiin, kun taas kuntien jäteyhtiöihin yhteistyötä on enemmän valvonnankin vuoksi. Kunnalla tarkoitetaan 88 § mitä todennäköisemmin koko ketjua eli jäteyhtiö, jätehuoltoviranomainen ja ympäristönsuojeluviranomainen. ELYt ovat järjestäneet ainakin osassa Suomea tilaisuuksia, joissa on ollut läsnä paikalliset jäteyhtiöt, jätehuoltoviranomaiset, mutta kuntien ympäristönsuojeluviranomaisia ei ole erikseen kutsuttu kaikista kunnista. Tilaisuudet ovat olleet luonteeltaan lähinnä tiedottavia. Koko jätehuollon ketjun (toimijat) tulisi olla edustettuna tilaisuudessa ja tilaisuus tulisi olla nimenomaan yhteistyössä jätehuoltoa kehittävä, joka vaatii enemmän tapaamaisia ja yhteydenpitoa kuin kerran vuodessa oleva tapaaminen.

93 § kunnan jäteneuvonnassa kiinnitetään jätelakiehdotuksen mukaan erityistä huomiota elintarvikejättemäärän vähentämiseen. Pitääkö tämä sisällään myös neuvonnan koskien kotikompostointia? Entäs lietteen kompostointi?

95 § esitetyt muutokset koskien jätehuoltorekisteriin hyväksymistä ovat tarpeellisia.

142 a § olisi erinomainen lisäys jätelakiin. Nyt tietoja on jouduttu kysyä erikseen ELYltä ja kuormittamaan sillä tavalla turhaan rekisterinpitäjää. Lisäksi jos lietteissä säilyy myös vaihtoehtona kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus, ei lietetyhjennystä tilaava asiakas ole saanut helposti tietoa siitä, onko toiminnanharjoittaja luvallinen vai ei.

143 § Jätehuoltoviranomainen näkee turhana lisäyksenä ja lisätyönä muutosehdotuksen kohdan ” Rekisteriin merkityt henkilötiedot, jotka koskevat kiinteistöllä tapahtuvaa biojätteen käsittelyä, säilytetään kaksi vuotta käsittelyn päättymisestä ilmoittamisen jälkeen.” Kyseessä ei ole sellainen tieto, joka ei voisi olla rekisterissä viisi vuotta tietosuoja-asetukseen peilaten. Todennäköisesti tiedot ilmoitetaan kiinteistöltä viranomaiselle kirjallisesti (ilmoitusmenettely tai päätösmenttely), koska kompostointi on asia, jota voidaan jätelain nojalla käydä tarkastamassa kiinteistöllä. Kompostointi tulee tapahtua jätehuoltomääräysten mukaisella tavalla ja kotitaloudessa tämä tarkoittaa yleisesti lämpöeristettyä kompostoria. Biojätteen käsittely kiinteistöllä tarkoittaa rekisterissä siis muutakin kuin yksittäistä merkintää, esimerkiksi tarkastuspöytäkirjaa ja mahd. päätöstä esimerkiksi pidennetystä sekajätteen jäteastian tyhjennysvälistä kompostoinnin perusteella alueilla, jotka eivät tule olemaan biojätteiden erilliskeräyksen piirissä.

Muiden lakien muutettavat pykälät (ympäristönsuojelulaki, kemikaalilaki, rikoslaki ja laki rikesakkorikkomuksista

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne ympäristönsuojelulakiin, kemikaalilakiin, rikoslakiin ja ehdotetuista pykälämuutoksista ja niiden perusteluista

Asetusyhteenvedo

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne jätealan asetuksiin ehdotettavien muutosten keskeisestä sisällöstä

VNa 10 § on tärkeä pykälä kiertotalouden onnistumiseksi käytännössä. Koska kohta on jätelainsäädännössä, tulisi varmistaa, että kohdalla on selkeä tiedotus/neuvontavastuutaho ja valvontataho ja lähtökohtaisesti tuotteen valmistajat olisivat ensinnäkin tietoisia näistä velvollisuuksistaan.

15 § VNa koskien erilliskeräysvelvollisuuksien poikkeamista –jätehuoltoviranomaiselle tulee jättää oikeus päättää toimialueellansa erilliskeräysvelvoitteiden kiristämisestä tai väljeltämisestä ottaen huomioon paikalliset olosuhteet ja ympäristönäkökulma. Monimuotoinen asuminen tulee huomioida asetustasolla, esimerkiksi tuettu palveluasuminen, jossa asukkaat eivät ole välttämättä kykeneviä lajitteluun.

41 a § 2 mom.: osassa Suomea tiedot biojätteen kotikompostoinnista vastaanottaa alueellinen jäteyhtiö ja tietoja on siis jo kerätty, koska osassa Suomea on jo nyt biojätteiden erilliskeräys pakollista, jos kotikompostointia ei harjoiteta. Onko kohdasta mahdollista poiketa vaikkapa jätehuoltomääräyksillä siten, että kys. alueilla tiedot vastaanottaa edelleen jäteyhtiö, mikäli lakiin jää kirjaus jätehuoltoviranomainen? Tietojen vastaanottamisesta tehdään jätehuoltoviranomaisessa mahdollisimman yksinkertaista joka tapauksessa, koska kompostojien määrä on suuri. Tiedot tulee voida säilyttää jätteenkuljetusrekisterissä rekisterin muiden tietojen mukaisesti 5 vuoden ajan, vaikka kompostointi olisi lopetettu.

Vaikutusten arviointi

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perustelujen luvuista 4.2-5.

Yleisenä huomiona; on erittäin tärkeää saada jätetilastointi kuntoon. Vaikutusten arviointia ei pystytä Suomen mittakaavassa tehdä koskien yhdyskuntajätte, varsinkaan koskien kustannuksia tai jätemääriä, koska kiinteistön haltijan jätteenkuljetuksen alueilla sekä elinkeinotoiminnassa on puutteellista tilastointia/ tietoa ei ole saatavilla.

Kunnan järjestämä jätteenkuljetus: toimialueellamme on kunnan järjestämä jätteenkuljetus kiitneistä jätteissä sekä valtaosin myös lietteissä. Pienet PK-yritykset ovat menestyneet kilpailutuksissa. Yleisestikin jäteyhtiöt haluavat tarjouksia urakoihin ja vastaavat mielellään asiaan liittyviin kysymyksiin. Kunta ohjaa urakan eli jäteyhtiö tekee yrityksen kanssa yhteistyötä, yritys saa valmiit optimoidut reititykset (kohteet, joissa käydään), jäteyhtiö hoitaa kaiken laskutuksesta asiakaskontakteihin. PK-yritysten on rohkeasti tarjottava urakoita.

Muuta

Tähän voitte kirjoittaa lausuntonne perusteluiden muista osista ja muista mahdollisista asioista

Lakeuden jätelautakunta näkee jätelain muutosehdotuksen positiivisesti, hyvänä yhtenä kokonaisuutena, jolla Suomi voi lähteä ponnistamaan ylös jumiutuneesta kierrätysasteesta. Vaikka muutosehdotukset tuottavat osiltaan vastustusta, on alalla lähdettävä rohkeasti eteenpäin. Lisäksi kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ei ole kyseessä ”hyppy tuntemattomaan” vaan tutkitusti tehokas ja asiakkaalle helppo ”yhden luukun periaate”, joka vielä on edullisempi kuin vaihtoehto sekä ympäristölle paras ratkaisu. On aika jättää jätealan riidat taka-alalle ja lähteä kehittämään alaa siten, että alasta tulee vakaa ja investoinnit mahdollistuvat kuntapuolella että yksityisellä puolella.

Lausuntomateriaalista pääasiassa puuttui jätelain luvut, kun taas itse lausunto pyydetään nimenomaan niiden perusteella. Tämä vaikeutti lausunnon antamista ja varmasti myös lausuntojen läpikäynti on haasteellisempaa.

Laitila Jenni

Lakeuden jätelautakunta - jätehuoltoviranomainen toimialueella Alavus, Ilmajoki, Kihniö, Kuortane, Kurikka (poislukien Jurva), Lapua, Seinäjoki ja Ähtäri